

УДК 330.3:658.5

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-7\(12\)-516-532](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-7(12)-516-532)

Полозова Тетяна Василівна доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків, тел.: (057) 702-14-90, <https://orcid.org/0000-0001-9956-8816>

Пономарьов Станіслав Вадимович кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків, тел.: (057) 702-14-90, <https://orcid.org/0000-0003-4061-267X>

Потій Олександр Олександрович доктор філософії з менеджменту, доцент кафедри економічної кібернетики та управління економічною безпекою, Харківський національний університет радіоелектроніки, м. Харків, тел.: (057) 702-14-90, <https://orcid.org/0000-0001-9754-9240>

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ АНАЛІТИКИ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ

Анотація. У статті розкриваються теоретико-методичні засади економічної та інформаційної аналітики в контексті інноваційного розвитку економіки. Ефективне поєднання економічної та інформаційної аналітики забезпечує адаптивність економічних систем до впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, сприяє підвищенню їх інноваційного потенціалу. У даному дослідженні розглянуто понятійно-термінологічний апарат та надано визначення понять «інформаційна аналітика», «економічна аналітика», «бізнес-аналітика». Поняття економічної аналітики розглянуто з позицій системного та процесного підходів. Виділено основні аспекти трактування економічної аналітики (функціональний, методологічний, інформаційний, управлінський, стратегічний) та визначено основні її характеристики. Наведено характерні відмінності інформаційної аналітики та бізнес-аналітики та зроблено висновок про те, що ці поняття не є тотожними. Наведено графічну інтерпретацію структурного співвідношення понять «інформаційна аналітика», «економічна аналітика» та «бізнес-аналітика». Удосконалено класифікацію інструментів економічної аналітики. За результатами порівняння цільової та об'єктної орієнтації економічної та інформаційної аналітики зроблено висновок, що вони взаємодіють у рамках єдиної системи підтримки рішень. Систематизовано принципи та функції

економічної та інформаційної аналітики. Обґрунтовано, що економічна та інформаційна аналітика є невід'ємними компонентами інноваційного розвитку сучасної економіки. Їхнє теоретичне обґрунтування та практичне застосування сприяють формуванню нових моделей управління. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку інтегрованих аналітичних платформ і удосконалення методичного забезпечення аналітичної підтримки управлінських рішень. Проведене дослідження теоретико-методичних аспектів економічної та інформаційної аналітики свідчить про їх стратегічну важливість для ефективного управління в контексті інноваційного розвитку економіки та її цифрової трансформації. Комплементарність економічної та інформаційної аналітики дозволяє формувати науково обґрунтовані, адаптивні та оперативні управлінські рішення, що є основою для сталого інноваційного розвитку на всіх рівнях управління.

Ключові слова: аналітика, економіка, економічна аналітика, інформаційна аналітика, бізнес-аналітика, розвиток, підприємство, інноваційний розвиток, принципи, функції.

Polozova Tetiana Doctor of Economic Sciences, Professor, Head of Department of Economic Cybernetics and Management of Economic Security, Kharkiv National University of Radio Electronics, Kharkiv, tel.: (057) 702-14-90, <https://orcid.org/0000-0001-9956-8816>

Ponomarov Stanislav Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of Department of Economic Cybernetics and Management of Economic Security, Kharkiv National University of Radio Electronics, Kharkiv, tel.: (057) 702-14-90, <https://orcid.org/0000-0003-4061-267X>

Potii Oleksandr Doctor of Philosophy in Management, Associate Professor of Department of Economic Cybernetics and Management of Economic Security, Kharkiv National University of Radio Electronics, Kharkiv, tel.: (057) 702-14-90, <https://orcid.org/0000-0001-9754-9240>

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL ASPECTS OF ECONOMIC AND INFORMATION ANALYTICS IN THE CONTEXT OF INNOVATIVE ECONOMIC DEVELOPMENT

Abstract. The article reveals the theoretical and methodological foundations of economic and information analytics in the context of innovative economic development. The effective combination of economic and information analytics ensures the adaptability of economic systems to the influence of external and internal factors and contributes to enhancing their innovation potential. This study examines the conceptual and terminological framework and provides definitions for the terms

«information analytics», «economic analytics», and «business analytics». The concept of economic analytics is considered from the perspective of systemic and process approaches. The main aspects of interpreting economic analytics are highlighted (functional, methodological, informational, managerial, and strategic), along with its key characteristics. The distinctive features of information analytics and business analytics are outlined, and it is concluded that these concepts are not identical. A graphical interpretation of the structural relationships among «information analytics», «economic analytics», and «business analytics» is provided. The classification of economic analytics tools has been improved. Based on the comparison of the target and object orientation of economic and information analytics, it is concluded that they interact within a unified decision support system. The principles and functions of both economic and information analytics are systematized. It is substantiated that economic and information analytics are integral components of the innovative development of the modern economy. Their theoretical justification and practical application contribute to the formation of new management models. Future research may focus on the development of integrated analytical platforms and the improvement of methodological support for decision-making processes. The study of the theoretical and methodological aspects of economic and information analytics confirms their strategic importance for effective management in the context of innovative economic development and digital transformation. The complementarity of economic and information analytics allows for the formation of scientifically grounded, adaptive, and timely managerial decisions, which are the foundation for sustainable innovation at all levels of governance.

Keywords: analytics, economy, economic analytics, information analytics, business analytics, development, enterprise, innovative development, principles, functions.

Постановка проблеми. Сучасні умови господарювання, що супроводжуються процесами глобалізації та цифрової трансформації, обумовлюють необхідність дослідження теоретико-методичних аспектів таких інструментів підтримки прийняття управлінських рішень, як економічної та інформаційної аналітики. Інноваційний розвиток економіки вимагає використання нових підходів до збору, обробки та інтерпретації інформації, що у свою чергу формує підвищений попит на високоточну та релевантну аналітику.

Економічна аналітика дозволяє своєчасно виявляти тенденції явищ і процесів, ідентифікувати ризики, прогнозувати зміни макро- та мікроекономічних показників, що є необхідним для забезпечення сталого розвитку підприємств і економіки в цілому. Водночас інформаційна аналітика, як частина цифрової інфраструктури, сприяє ефективному використанню даних, впровадженню інноваційних рішень та оптимізації бізнес-процесів.

У контексті інноваційного розвитку, що передбачає впровадження нових технологій, продуктів і управлінських практик, аналітичні інструменти відіграють важливу роль у забезпеченні конкурентних переваг суб'єктів господарювання. Ефективне поєднання економічної та інформаційної аналітики забезпечує адаптивність економічних систем до впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, сприяє підвищенню їх інноваційного потенціалу. Отже, дана проблематика є актуальною наукового обґрунтування шляхів удосконалення аналітичної діяльності в умовах інноваційного розвитку економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретико-методологічні та практичні аспекти аналітики даних розглядалися у роботах багатьох зарубіжних та вітчизняних науковців. Проблематика економіки даних, аналітики та цифрової трансформації досліджувалася у роботах Б. Шмарцо [1]. Теоретичним та практичним аспектам аналізу даних для бізнесу, економіки та політики присвячені дослідження таких авторів, як Габор Бекеш, Габор Кезди [2] та інших. Питання аналітики ІТ-індустрії в Україні в умовах цифрової трансформації розглядалися колективом авторів О. О. Трофименко, Н. В. Рощина, І. С. Лазаренко, Я. В. Кот [3] та іншими.

Практичні аспекти використання інструментів економічної аналітики досліджувалися у роботах таких авторів, як Н. П. Струк [4], С. С. Турлакова, Б. С. Бондар [5], Н. В. Голячук, Т. А. Талах [6] та інших. Роль та особливості фінансової аналітики у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства розглядалися такими вітчизняними науковцями, як Л. В. Іванченкова, Г. О. Ткачук, Л. Б. Скляр, В. С. Іванченков [7]. Автори В. Савчук і В. Дерій привернули свою увагу в дослідженнях на специфіці релевантної аналітики як факторі ефективного управління підприємством [8].

Особливу увагу у дослідженнях багатьох науковців привертає проблематика використання інструментів бізнес-аналітики як основи прийняття управлінських рішень в контексті використання інформаційних систем, серед яких І. О. Яснолоб, Я. В. Павленко, Д. О. Юрченко, С. Ю. Курчакін, Д. Ю. Пасічніченко [9], Н. А. Христинець, К. В. Мельник, А. С. Фенюк, В. Ю. Копчук [10], Р. Р. Білоскурський, Л. В. Скрашук [11], І. В. Пономаренко, А. В. Телеус [12], В. Койбічук, В. Герасименко [13], Г. М. Качан [14] та інші.

Теоретико-методичні аспекти бізнес-аналітики в управлінні діяльністю підприємства розглядалися такими авторами, як О. Д. Стешенко, Ю. С. Бондаренко [15], Б. В. Дмитришин, М. В. Боровий [16], Т. М. Іванюта [17] та іншими.

Теоретичні та прикладні аспекти застосування аналітичних інструментів для дослідження економічних процесів на мікро- та мезорівнях в контексті інноваційного розвитку розглядалися у роботах таких науковців, як Т. В. Полозова [18, 19], О. Гаврильченко [20], О. В. Мурзабулатова [21], С. В. Степаненко [22] та інших.

Проте підходи, що досліджуються у роботах різних авторів, до визначення понять економічної та інформаційної аналітики, не містять однозначного їх тлумачення, що обумовлює необхідність подальшого наукового пошуку в межах даної проблематики.

Мета статті – розкриття теоретико-методичних засад та виявлення особливостей економічної та інформаційної аналітики в контексті інноваційного розвитку економіки.

Виклад основного матеріалу. Інноваційний розвиток вимагає гнучкості у реагуванні на зміни факторів зовнішнього середовища, швидкої адаптації до цих змін, проактивності у прийнятті управлінських рішень. Аналітика в цьому контексті є механізмом виявлення потенціальних можливостей, оптимізації процесів, мінімізації ризиків та базою для стратегування поведінки будь-яких соціально-економічних систем, що забезпечує підвищення якості управлінських рішень та дозволяє вчасно реагувати на зміни ринку.

У сучасному мінливому бізнес-середовищі інформація виступає стратегічним ресурсом, а її ефективне використання – найважливішим фактором економічного розвитку. Зростання обсягів даних, цифровізація процесів та зростаюча складність економічного середовища обумовлюють необхідність проведення комплексного аналізу інформації. Слід зазначити, що комплементарність економічної та інформаційної аналітики обумовлена міждисциплінарним характером, що полягає у поєднанні методів економічної теорії, статистики, інформатики та управління.

У широкому сенсі економічну аналітику можна розглядати з позицій системного та процесного підходів.

З системних позицій економічна аналітика – це система методів, інструментів і моделей, що використовуються для збору, обробки, інтерпретації та прогнозування економічної інформації з метою підтримки прийняття рішень. У цьому контексті економічна аналітика базується на теоретико-методологічній базі економічної теорії (зокрема мікро- та макроекономіки), а також на прикладних галузях – фінанси, маркетинг, логістика тощо.

С точки зору процесного підходу економічна аналітика розглядається як процес збору, обробки та аналізу економічних даних з метою отримання інформації, що використовується в процесі прийняття обґрунтованих рішень в бізнесі, політиці або інших сферах. При цьому економічна аналітика передбачає використання різних методів та інструментів для оцінки економічних тенденцій, прогнозування майбутніх подій та оцінки ефективності економічних стратегій.

Автор Н. П. Струк розглядає економічну аналітику з багатьох аспектів, зокрема і діяльнісного підходу (як економіко-аналітична діяльність) та

визначає її проміжне місце між процесом збору та обробки інформації й процесом прийняття управлінських рішень [4].

У результаті аналізу наукових джерел систематизовано аспекти інтерпретації економічної аналітики (рис. 1).

Економічна аналітика є важливим теоретико-методичним базисом для розуміння специфіки та дослідження ринкових умов, виявлення можливостей для оптимізації ресурсів та інноваційного розвитку. До основних завдань економічної аналітики належать:

- виявлення закономірностей економічних процесів;
- здійснення порівняльного аналізу показників функціонування соціально-економічних систем у просторово-часовому вимірі;
- оцінювання ефективності діяльності суб'єктів господарювання;
- виявлення економічних ризиків, ідентифікація можливих загроз для бізнесу або економіки загалом та розробка заходів щодо їх мінімізації;
- розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення конкурентоспроможності економічних агентів;
- оптимізація управлінських рішень, забезпечення керівників аналітичними даними для прийняття обґрунтованих рішень;
- моделювання можливих сценаріїв економічного розвитку на мікро-, мезо- та макроекономічному рівнях;
- формування економічної політики, здійснення аналітичної підтримки державних органів у розробці стратегічних напрямів розвитку.

Економічна аналітика

Аспект	Інтерпретація
 Функціональний аспект	Сукупність функцій, що забезпечують виявлення, інтерпретацію та оцінку економічних явищ і процесів: <ul style="list-style-type: none"> – інформаційна (збір і систематизація даних); – діагностична (виявлення відхилень і причинних зв'язків); – прогностична (прогнозування майбутніх тенденцій); – управлінська (обґрунтування рішень).
 Методологічний аспект	Базується на методах економічної теорії, статистики, математичного моделювання, фінансового аналізу, а також сучасних ІТ-технологіях. Особливе місце належить системному підходу, що дозволяє враховувати складні взаємозв'язки між різними економічними показниками
 Інформаційний аспект	В умовах цифровізації економіки все більше спирається на великі обсяги даних, автоматизовані аналітичні системи, візуалізацію даних та інтелектуальний аналіз, що зумовлює зростання ролі інформаційної безпеки, достовірності джерел та швидкості обробки даних
 Управлінський аспект	Основа управлінської діяльності, що сприяє прийняттю ефективних рішень на різних рівнях управління. Якість аналітичної підтримки прямо впливає на ефективність процесу управління
 Стратегічний аспект	У довгостроковій перспективі забезпечує формування стратегії розвитку підприємств, галузей, регіонів. Вона допомагає визначати основні фактори впливу, оцінювати ризики та формувати конкурентні переваги в умовах інноваційного розвитку

Рис. 1. Основні аспекти трактування економічної аналітики

Джерело: розроблено авторами на основі [1-6]

Інформаційну аналітику можна розглядати як високотехнологічну, міждисциплінарну діяльність, що дає змогу глибоко аналізувати дані задля стратегічних рішень, виявляти тенденції, патерни та аномалії в даних, що сприяє більш ефективному управлінню ресурсами та досягненню цілей. Інформаційна аналітика зосереджується на обробці великих обсягів інформації з використанням цифрових технологій, таких як Big Data, машинне навчання, бізнес-аналітика (BI). Слід зауважити, що інформаційна аналітика виконує функцію інтегратора між джерелами даних та управлінськими процесами.

Узагальнюючи результати аналізу сучасних наукових джерел і підходів різних авторів [1-3] інформаційну аналітику можна інтерпретувати як процес збору, обробки, аналізу та інтерпретації інформації з метою отримання цінних знань, які можуть бути використані для прийняття рішень, стратегічного планування та покращення бізнес-процесів. Вона охоплює використання різних методів і технологій для аналізу даних, включаючи статистичні методи, алгоритми машинного навчання та візуалізацію даних. До основних характеристик інформаційної аналітики можна віднести:

- цілеспрямованість (орієнтована на отримання знань для прийняття рішень, ідентифікація та попередження ризиків, виявлення тенденцій);
- гнучкість і адаптивність (забезпечує швидке реагування на зміну інформаційного середовища);
- комплексність (аналізує різні типи даних – текст, числа, зображення, аудіо, відео тощо);
- технологічна залежність (широко використовує сучасні ІТ-інструменти: штучний інтелект, машинне навчання, бази даних, хмарні обчислення);
- мультидисциплінарність (поєднує методи з інформатики, статистики, соціології, кібербезпеки, економіки, менеджменту тощо);
- інтерактивна візуалізація даних (використовує автоматизовані системи аналітики (BI-платформи, AI-рішення);
- підтримка стратегічного планування та прогнозування (аналітичні інструменти, зокрема BI-системи, симуляційні моделі тощо, дають змогу будувати альтернативні сценарії розвитку подій, адаптувати стратегії в режимі реального часу).

При цьому слід зазначити, що інформаційна аналітика та бізнес-аналітика не є тотожними поняттями, хоча вони тісно пов'язані між собою і частково перетинаються.

Бізнес-аналітику можна інтерпретувати як процес збору, обробки та аналізу даних, що стосуються бізнес-операцій, з метою отримання нових знань та інформації для прийняття обґрунтованих рішень. Вона включає в себе використання різних методів, інструментів і технологій для аналізу фінансових, маркетингових, операційних та інших даних, що дозволяє підприємствам та організаціям виявляти тенденції, оцінювати ефективність бізнес-процесів, прогнозувати майбутні результати та оптимізувати стратегії. Використання бізнес-аналітики дозволяє суб'єктам господарювання мінімізувати витрати, оптимізувати бізнес-процеси, підвищити ефективність діяльності та рівень конкурентоспроможності на ринку.

Характерні відмінності інформаційної аналітики та бізнес-аналітики наведено у таблиці 1.

Таблиця 1

Характерні відмінності інформаційної аналітики та бізнес-аналітики

Критерій	Інформаційна аналітика	Бізнес-аналітика
Сфера застосування	Універсальна: у науці, техніці, бізнесі, державному управлінні, економіці тощо	Переважно у бізнес-середовищі та підприємницьких процесах
Основна мета	Обробка та інтерпретація великих обсягів даних	Прийняття бізнес-рішень, оптимізація бізнес-процесів
Фокус	Технології аналізу даних (Big Data, AI, ML, візуалізація тощо)	Бізнес-логіка, процеси, цілі, потреби замовника
Інструменти	ВІ-системи, Data Warehouses, аналітичні алгоритми	ВРМН, SWOT, UML, KPI, інтерв'ю, Agile-методи

Джерело: сформовано авторами на основі [1, 2, 9, 11-14]

Структурне співвідношення понять «інформаційна аналітика», «економічна аналітика» та «бізнес-аналітика» наведено на рис. 2.

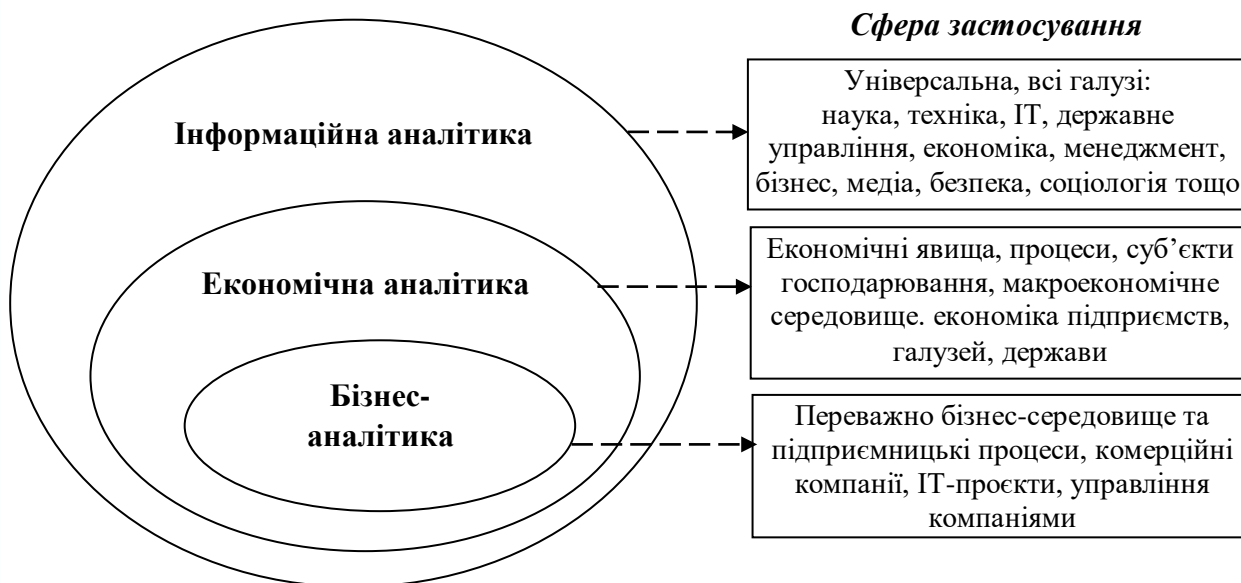

Рис. 2. Структурне співвідношення понять «інформаційна аналітика», «економічна аналітика» та «бізнес-аналітика»

Джерело: розроблено авторами

Таким чином, можна зробити висновок, що інформаційна аналітика – це більш широке поняття, яке охоплює як економічну, так і бізнес-аналітику (тобто це інтеграція методів збору, обробки та аналізу інформації в будь-яких сферах). Економічна аналітика – більш вузька галузь, зосереджена на дослідженні економічних явищ і процесів, економіці підприємств, галузей, держави. Бізнес-аналітика – це прикладний напрям інформаційної аналітики, орієнтований виключно на досягнення бізнес-результатів, її фокус полягає в аналізі бізнес-процесів для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Сучасна економічна аналітика є міждисциплінарною сферою, що базується на інтеграції економічної теорії, статистики, математичного моделювання та інформаційних технологій. Інструментарій економічної аналітики охоплює широкий арсенал інструментів, що використовується для збору, обробки, інтерпретації та візуалізації економічної інформації з метою прийняття обґрунтованих управлінських рішень (табл. 2).

Таблиця 2

Класифікація інструментів економічної аналітики

Група інструментів	Основні методи / інструменти
<i>Статистичні методи</i> (ґрунтуються на аналізі числових даних і є базовими для будь-якого виду економічного дослідження)	Описова статистика (середнє, медіана, дисперсія, коефіцієнти варіації)
	Регресійний і кореляційний аналіз
	Факторний та кластерний аналіз
	Часові ряди та сезонні коливання
<i>Економіко-математичне моделювання</i> (для формалізації економічних процесів у вигляді математичних рівнянь і моделей)	Лінійне та нелінійне програмування
	Моделі оптимізації (Z-програмування, DEA-аналіз)
	Системна динаміка
	Стохастичні моделі та моделі ризику
<i>Фінансово-аналітичні інструменти</i> (для оцінки фінансового стану підприємства та інвестиційної привабливості)	Аналіз фінансової звітності
	Коефіцієнтний аналіз (ліквідність, рентабельність, оборотність)
	Інструменти оцінки інвестиційної привабливості: - дисконтовані грошові потоки (DCF); - чиста приведена вартість (NPV); - внутрішня норма рентабельності (IRR); - дисконтований період окупності (DPP)
<i>Економетричні моделі</i> (для побудови кількісних моделей зв'язку між економічними змінними)	Множинна регресія (Multiple Regression)
	ARIMA-моделі (Autoregressive Integrated Moving Average)
	GARCH-моделі (Generalized Autoregressive Conditional Heteroskedasticity)
	Панельні дані (Panel Data Analysis)
	Моделі з фіксованими та випадковими ефектами (Fixed / Random Effects)
<i>Інформаційно-аналітичні системи</i> (використовують програмні продукти та платформи для автоматизації аналізу)	Business Intelligence-системи (Power BI, Tableau, QlikView)
	ERP-системи (SAP, Oracle, Microsoft Dynamics)
	Аналітика великих даних (Big Data, Hadoop, Spark)
	Інструменти машинного навчання (Python, R, KNIME, RapidMiner)
<i>Машинне навчання та статистичне моделювання</i>	Дерева рішень (Decision Trees)
	Random Forest (випадковий ліс)
	MARS-аналіз (Multivariate Adaptive Regression Splines)

Група інструментів	Основні методи / інструменти
(для прогнозування, класифікації, виявлення закономірностей)	Класифікація / Кластеризація
<i>Візуалізація даних</i> (для представлення числової або текстової інформації у вигляді графіків, діаграм, карт чи інтерактивних дашбордів)	Графіки трендів
	Кругові діаграми та гістограми
	Теплові карти (Heatmaps)
	Дашборди в Power BI, Tableau, Google Data Studio
	Складні графіки з Python (matplotlib, seaborn, plotly)

Джерело: сформовано авторами

На практиці в економічній аналітиці найчастіше застосовується синтез інструментів. В умовах цифрової трансформації економіки відбувається конвергенція класичних інструментів економічної аналітики з сучасними інформаційними технологіями. Так, регресійний аналіз може поєднуватись з автоматичним моделюванням у BI-системах, а фінансові індикатори – інтегруватися у дашборди для управлінського контролю в режимі реального часу. Застосування комбінованого інструментарію дозволяє зменшити рівень невизначеності у прийнятті рішень; виявити приховані закономірності в даних; забезпечити прозорість і доказовість економічної аргументації.

Методичний інструментарій економічної аналітики є базовим компонентом у забезпеченні ефективного управління як на мікро-, так і на макроекономічному рівнях. Його правильний вибір та комбінування дозволяють формувати професійні аналітичні висновки, підвищувати якість стратегічного планування та впроваджувати підходи до прийняття управлінських рішень, засновані на доказах і релевантній інформації.

Економічна та інформаційна аналітика взаємодіють у рамках єдиної системи підтримки рішень. Економічна аналітика формує запити до інформаційної аналітики щодо структури даних та необхідних показників, яка, у свою чергу, забезпечує інструментальну базу для аналізу, що значно підвищує точність та обґрунтованість висновків. Цільова та об'єктна орієнтація економічної та інформаційної аналітики наведена у таблиці 3.

Таблиця 3

Цільова та об'єктна орієнтація економічної та інформаційної аналітики

Критерій для порівняння	Економічна аналітика	Інформаційна аналітика
Мета	Прийняття обґрунтованих економічних рішень, підвищення ефективності управління	Перетворення великих масивів даних у практичну інформацію для підтримки прийняття рішень
Об'єкт аналізу	Економічні явища, процеси, суб'єкти господарювання, макроекономічне середовище	Дані (структуровані, неструктуровані, цифрові сліди, бази даних)

Основний фокус	Інтерпретація економічних показників, моделювання поведінки економічних агентів	Технології збору, обробки, аналізу та візуалізації інформації у цифровому середовищі
----------------	---	--

Джерело: сформовано авторами

Економічна та інформаційна аналітика мають базуватися на певних принципах, які забезпечують об'єктивність, системність, актуальність та оперативність, достовірність, прозорість і відтворюваність, інтеграцію з ІТ-системами, орієнтацію на рішення (decision-oriented). Завдяки дотриманню цих принципів економічна та інформаційна аналітика стають основою для розробки та прийняття ефективних управлінських, фінансових і стратегічних рішень. Функціонал економічної та інформаційної аналітики забезпечує збір, обробку та зберігання даних, візуалізацію інформації, моніторинг ключових показників (KPI), моделювання та прогнозування, оцінку ефективності, підтримку прийняття управлінських рішень. Це перетворює аналітику з простого «звітнього інструменту» на активний елемент управління та розвитку підприємства. Порівняння основних принципів і функцій економічної та інформаційної аналітики наведено у таблиці 4.

Таблиця 4

Порівняння принципів і функцій економічної та інформаційної аналітики

Принципи та функції		Економічна аналітика	Інформаційна аналітика
Основні принципи	Системність	Аналіз у межах економічної системи, врахування взаємозв'язків	Побудова інформаційних систем із взаємодією модулів, джерел і каналів обміну
	Об'єктивність	Базування на достовірних економічних даних	Використання перевірених джерел даних, алгоритмічний контроль якості
	Науковість	Відповідність теоретичним засадам економічної науки	Опора на наукові методи обробки даних, включно зі статистикою та машинним навчанням
	Динамічність	Урахування змін у часі, економічних трендів	Можливість швидкої адаптації систем до нових даних і змін середовища
	Цілеспрямованість	Аналіз заради конкретних економічних рішень	Сервісна орієнтація на кінцевого користувача та його запити
	Ефективність	Орієнтація на досягнення економічної вигоди	Оптимізація аналітичних процесів для мінімізації витрат часу та ресурсів
	Конфіденційність	Переважно не розглядається окремо	Ключовий принцип при роботі з великими масивами персональних і корпоративних даних

Принципи та функції		Економічна аналітика	Інформаційна аналітика
Основні функції	Діагностика	Визначення стану об'єкта або явища, виявлення проблем	Аналіз структури та якості даних, виявлення аномалій
	Прогнозування	Побудова економічних сценаріїв розвитку	Статистичне або алгоритмічне прогнозування трендів
	Оцінювання	Вимірювання ефективності процесів, ресурсів, стратегій	Розрахунок КРІ, автоматизована оцінка за заданими критеріями
	Регулювання	Підтримка управлінських рішень у бізнесі, державі	Впровадження інтегрованих рішень у системи управління
	Інформування	Забезпечення зацікавлених сторін економічною інформацією	Формування інтерактивних звітів, дашбордів, повідомлень у реальному часі
	Збір та обробка даних	Часто здійснюється вручну або через традиційні канали	Автоматизований збір, фільтрація, нормалізація та збереження великих обсягів даних
	Візуалізація	Зазвичай другорядний інструмент аналізу	Ключова складова – інтерактивні графіки, схеми, карти

Джерело: сформовано авторами

Сучасні тенденції інноваційного розвитку економіки полягає у створенні цифрових платформ, які поєднують економічну логіку з інформаційними технологіями, включаючи елементи штучного інтелекту, автоматизованого прогнозування та оцінювання ризиків.

Проведене дослідження теоретико-методичних аспектів економічної та інформаційної аналітики свідчить про їх стратегічну важливість для ефективного управління в контексті інноваційного розвитку економіки та її цифрової трансформації. Комплементарність економічної та інформаційної аналітики дозволяє формувати науково обґрунтовані, адаптивні та оперативні управлінські рішення, що є основою для сталого інноваційного розвитку на всіх рівнях управління.

Висновки. У даному дослідженні розглянуто понятійно-термінологічний апарат та надано визначення понять «інформаційна аналітика», «економічна аналітика», «бізнес-аналітика». Поняття економічної аналітики розглянуто з позицій системного та процесного підходів. Виділено основні аспекти трактування економічної аналітики (функціональний, методологічний, інформаційний, управлінський, стратегічний) та визначено основні її характеристики. Наведено характерні відмінності інформаційної аналітики та бізнес-аналітики та зроблено висновок про те, що ці поняття не є тотожними. Наведено графічну інтерпретацію структурного співвідношення понять «інформаційна аналітика», «економічна аналітика» та «бізнес-аналітика».

Удосконалено класифікацію інструментів економічної аналітики. За результатами порівняння цільової та об'єктної орієнтації економічної та інформаційної аналітики зроблено висновок, що вони взаємодіють у рамках єдиної системи підтримки рішень. Систематизовано принципи та функції економічної та інформаційної аналітики.

Таким чином, економічна та інформаційна аналітика є невід'ємними компонентами інноваційного розвитку сучасної економіки. Їхнє теоретичне обґрунтування та практичне застосування сприяють формуванню нових моделей управління. Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку інтегрованих аналітичних платформ і удосконалення методичного забезпечення аналітичної підтримки управлінських рішень.

Література:

1. Schmarzo Bill. The Economics of Data, Analytics, and Digital Transformation: The theorems, laws, and empowerments to guide your organization's digital transformation. Packt Publishing, 2020. 260 p.
2. Békés G., Kézdi G. Data Analysis for Business, Economics, and Policy. 1st Edition. Publisher Cambridge University Press, 2021. 738 p.
3. Trofymenko O. O., Roshchyna N. V., Lazarenko I. S., Kot Ya. V. Prerequisites for the Intellectualisation of Industry on the Basis of Digital Transformation: Economic Analytics of the IT-Industry in Ukraine. *Бізнес Інформ*. 2024. № 12. С. 111-124. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-12-111-124>
4. Струк Н. П. Інструменти економічної аналітики в професійній діяльності публічних службовців. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10016> (дата звернення: 03.07.2025). DOI: 10.32702/2307-2105-2022.2.79.
5. Турлакова С. С., Бондар Б. С. Стратегування діяльності підприємства: економічна аналітика та економіко-математичне моделювання. *Економічний вісник Донбасу*. 2024. № 3. С. 140-148. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-3\(77\)-140-148](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-3(77)-140-148)
6. Голячук Н. В., Талах Т. А. Економічна аналітика з використанням функцій прогнозування MS EXCEL. *Економічний форум*. 2021. № 4. С. 129-138. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-4-18>
7. Іванченкова Л. В., Ткачук Г. О., Скляр Л. Б., Іванченков В. С. Фінансова аналітика та її роль в підвищенні конкурентоспроможності підприємства. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2021. № 3. С. 55-60. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2021-3-10>
8. Савчук В., Дерій В. Релевантна аналітика – визначальний чинник ефективного управління діяльністю підприємства. *Вісник економіки*. 2023. Вип. 4. С. 104-117. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.04.104>
9. Яснолоб І. О., Павленко Я. В., Юрченко Д. О., Курочкін С. Ю., Пасічніченко Д. Ю. Розумні системи управління та аналітика даних при реалізації Індустрії 4.0. для підприємств малого та середнього бізнесу. *Агросвіт*. 2024. № 22. С. 161-166. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.22.161
10. Христинець Н. А., Мельник К. В., Фенюк А. С., Копчук В. Ю. Аналітика веб-ресурсів як способи рейтингування інформаційних систем. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво*. 2023. № 53. С. 228-232. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2524-0560-2023-53-34>
11. Білоскурський Р. Р., Скращук Л. В. Бізнес-аналітика як основа прийняття управлінських рішень в умовах використання інформаційних систем. *Бізнес-навігатор*. 2022. Вип. 1. С. 151-154. DOI: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.68-22>

12. Пономаренко І. В., Телеус А. В. Бізнес-аналітика як ефективний інструмент обробки даних. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2020. № 23. С. 64-70. DOI: <https://doi.org/10.33813/2224-1213.23.2020.7>

13. Койбічук В., Герасименко В. Ефективність національної кібербезпеки: DEA-аналітика. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 3. С. 8-21. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.03.008>

14. Качан Г. М. Бізнес-аналітика та засоби візуалізації даних. *Приазовський економічний вісник*. 2022. Вип. 1. С. 65-68. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-11>

15. Стешенко О. Д., Бондаренко Ю. С. Бізнес-аналітика в управлінні фінансовими ризиками. *Інфраструктура ринку*. 2021. Вип. 55. С. 171-175. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastructure55-28>

16. Дмитришин Б. В., Боровий М. В. Бізнес-аналітика та її роль в управлінні конкурентоспроможністю підприємства. *Центральноукраїнський науковий вісник. Економічні науки*. 2020. Вип. 5. С. 214-220. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5\(38\).214-220](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5(38).214-220)

17. Іванюта Т. М. Аналітика бізнес-рішень як складова діяльності підприємства: теоретичний аспект. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 9. С. 61-66. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5704581>

18. Полозова Т.В., Колупаєва І.В. Теоретико-методичні аспекти аналізу експорту товарів і послуг в контексті регіонального розвитку. *Науковий Вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2021. № 44. С. 66-74. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2021-44-10>

19. Полозова Т.В., Ткаченко А.Г. Модель інноваційного розвитку компетентної організації. *Економічний простір*. 2024. № 191. С.384-389. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-65>

20. Havrylchenko O., Polozova T., Bilyk V., Pokanievych Y., Larionova K. Innovation-Investment Mechanism of the Economic Entities Development in the Conditions of Transformational Challenges. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 2023. 45(4). pp. 343-351. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2023.34>

21. Мурзабулатова О.В., Безлепкін А.О. Аналіз діяльності промислових підприємств України в контексті інноваційного розвитку. *Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»)*. 2025. № 2(43). С. 318-328. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2\(43\)-318-328](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2(43)-318-328)

22. Степаненко С. В., Петренко Д. А. Теоретичні аспекти формування механізму інноваційного розвитку підприємства. *Науковий вісник Полісся*. 2024. № 2(29). С. 257-268. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-257-268](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-257-268)

References:

1. Schmarzo, B. (2020). The Economics of Data, Analytics, and Digital Transformation: The theorems, laws, and empowerments to guide your organization's digital transformation. Packt Publishing. 260. [in English].

2. Békés, G., & Kézdi, G. (2021). Data Analysis for Business, Economics, and Policy. 1st Edition. Publisher Cambridge University Press. 738. [in English].

3. Trofymenko, O. O., Roshchyna, N. V., Lazarenko, I. S., Kot, Ya. V. (2024). Prerequisites for the Intellectualisation of Industry on the Basis of Digital Transformation: Economic Analytics of the IT-Industry in Ukraine. *Бізнес Інформ*. 12. 111-124. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-12-111-124> [in English].

4. Struk, N. P. (2022). Instrumenty ekonomichnoi analityky v profesiinii diialnosti publichnykh sluzhbovtziv [Tools of Economic Analysis in the Professional Activity of Civil

- Officers]. *Efektivna ekonomika*. [Online], vol. 2, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10016> (Accessed 03 Jul 2025). DOI: 10.32702/2307-2105-2022.2.79 [in Ukrainian].
5. Turlakova, S. S., & Bondar, B. S. (2024). Stratehuvannia diialnosti pidpriemstva: ekonomichna analityka ta ekonomiko-matematyчне modeliuвання [Enterprise Activity Strategizing: Economic Analytics and Mathematical Modeling]. *Ekonomichnyi visnyk Donbasu*. 3. 140-148. DOI: [https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-3\(77\)-140-148](https://doi.org/10.12958/1817-3772-2024-3(77)-140-148) [in Ukrainian].
6. Holiachuk, N. V., & Talakh, T. A. (2021). Ekonomichna analityka z vykorystanniam funktsii prohnozuvannia MS EXCEL [Economic Analysis Using Ms Excel Forecasting Functions]. *Ekonomichnyi forum*. 4. 129-138. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-4-18> [in Ukrainian].
7. Ivanchenkova, L. V., Tkachuk, H. O., Skliar, L. B., & Ivanchenkov, V. S. (2021). Finansova analityka ta yii rol v pidvyshchenni konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Financial Analysis and its Role in Increasing the Competitiveness of the Enterprise]. *Aktualni problemy innovatsiinoi ekonomiky*. 3. 55-60. DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2021-3-10> [in Ukrainian].
8. Savchuk, V., & Derii, V. (2023). Relevantna analityka – vyznachalni chynnyk efektyvnoho upravlinnia diialnistiu pidpriemstva [Relevant analytics is a determining factor in effective management of the company's activities]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 4, 104-117. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2023.04.104> [in Ukrainian].
9. Yasnolob, I. O., Pavlenko, Y. V., Yurchenko, D. O., Kurochkin, S. Yu., & Pasichnichenko, D. Yu. (2024). Rozumni systemy upravlinnia ta analityka danykh pry realizatsii Industrii 4.0. dlia pidpriemstv maloho ta serednoho biznesu [Intelligent Management Systems and Data Analytics in the Implementation of Industry 4.0. for Small and Medium Businesses]. *Ahrosvit*. 22. 161-166. DOI: 10.32702/2306-6792.2024.22.161 [in Ukrainian].
10. Khrystynets, N. A., Melnyk, K. V., Fenyuk, A. S., & Kopchuk, V. Yu. (2023). Analityka veb-resursiv yak sposoby reitynhuvannia informatsiinykh system [Analytics of Web Resources as Ways of Rating Information Systems]. *Kompiuterno-intehrovani tekhnolohii: osvita, nauka, vyrobnytstvo*. 53. 228-232. DOI: <https://doi.org/10.36910/6775-2524-0560-2023-53-34> [in Ukrainian].
11. Biloskurskyi, R. R., & Skraschuk, L. V. (2022). Biznes-analyyka yak osnova pryiniattia upravlinnykh rishen v umovakh vykorystannia informatsiinykh system [Business Analytics as a Basis for Making Managerial Decisions in Terms of Using Information Systems]. *Biznes-navihator*. 1. 151-154. DOI: <https://doi.org/10.32847/business-navigator.68-22> [in Ukrainian].
12. Ponomarenko, I. V., & Teleus, A. V. (2020). Biznes-analyyka yak efektyvnyi instrument obrobky danykh [Business Analysis as an Effective Data Processing Tool]. *Problemy innovatsiino-investytsiinoho rozvytku*. 23. 64-70. DOI: <https://doi.org/10.33813/2224-1213.23.2020.7> [in Ukrainian].
13. Koibichuk, V., & Gerasymenko, V. (2022). Efektyvnist natsionalnoi kiberbezpeky: DEAAanalyyka [Effectiveness of National Cyber Security: DEA analytics]. *Visnyk ekonomiky – Herald of Economics*, 3, 8-21. DOI: <https://doi.org/10.35774/visnyk2022.03.008> [in Ukrainian].
14. Kachan, H. M. (2022). Biznes-analyyka ta zasoby vizualizatsii danykh [Business Analysis and Data Visualization Means]. *Pryazovskyi ekonomichnyi visnyk*. 1. 65-68. DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2022-1-11> [in Ukrainian].
15. Steshenko, O. D., & Bondarenko, Yu. S. (2021). Biznes-analyyka v upravlinni finansovymy ryzykamy [Business Analytics in Financial Risk Management]. *Infrastruktura rynku*. 55. 171-175. DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastruct55-28> [in Ukrainian].
16. Dmitrishin, B. V., & Boroviy, M. V. (2020). Biznes-analyyka ta yii rol v upravlinni konkurentospromozhnistiu pidpriemstva [Business Analytics and Its Role in Managing the

Competitiveness of an Enterprise]. *Tsentralkoukrainskyi naukovyi visnyk. Ekonomichni nauky*. 5. 214-220. DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5\(38\).214-220](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2020.5(38).214-220) [in Ukrainian].

17. Ivanyuta, T. M. (2021). Analitika biznes-rishen yak skladova diialnosti pidpriemstva: teoretychnyi aspekt. Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini [Business decision analysis as a component of enterprise activity: theoretical aspect]. 9. 61-66. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.5704581> [in Ukrainian].

18. Polozova, T. V., & Kolupaieva, I. V. (2021). Teoretyko-metodychni aspekty analizu eksportu tovariv i posluh v konteksti rehionalnoho rozvytku [Theoretical and Methodological Aspects of Analysis of Export of Goods and Services in the Context of Regional Development]. *Naukovyi Visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Serii Ekonomichni nauky*. 44. 66-74. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2021-44-10> [in Ukrainian].

19. Polozova, T. V., & Tkachenko, A. H. (2024). Model innovatsiinoho rozvytku kompetentnoi orhanizatsii [Model of Innovative Development of a Competent Organization]. *Ekonomichniy prostir*. 191. 384-389. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-65> [in Ukrainian].

20. Havrylchenko, O., Polozova, T., Bilyk, V., Pokanievych, Y., & Larionova, K. (2023). Innovation-Investment Mechanism of the Economic Entities Development in the Conditions of Transformational Challenges. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*. 45(4). 343-351. DOI: <https://doi.org/10.15544/mts.2023.34> [in English].

21. Murzabulatova, O. V., & Bezlepkin, A. O. (2025). Analiz diialnosti promyslovykh pidpriemstv Ukrainy v konteksti innovatsiinoho rozvytku [Analysis of the Activities of Industrial Enterprises of Ukraine in the Context Of Innovative Development]. *Nauka i tekhnika sohodni (Serii «Pedahohika», Serii «Pravo», Serii «Ekonomika», Serii «Fizyko-matematychni nauky», Serii «Tekhnika»)*. 2(43). 318-328. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2\(43\)-318-328](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-2(43)-318-328) [in Ukrainian].

22. Stepanenko, S. V., & Petrenko, D. A. (2024). Teoretychni aspekty formuvannia mekhanizmu innovatsiinoho rozvytku pidpriemstva [Theoretical Aspects of Forming the Mechanism of Innovative Development of an Enterprise]. *Naukovyi visnyk Polissia*. 2(29). 257-268. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2\(29\)-257-268](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2024-2(29)-257-268) [in Ukrainian].